

ԳԱՂՈՒԹԱՅԱՑ ԿՅԱՆՔ

ՊԱՀԱՆՁՆԵՐ ԱՄՆ-ՈՒՄ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՈՂԵՐԸ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻՆ ՎԵՐԱԴԱՐՁՆԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

ՆՅՈՒ-ՅՈՐԲ, 1 փետրվարի (ՏԱՍՍ).— «Հայերի նկատմամբ արդարացի վերաբերմունքի համար պայքարող ամերիկյան կոմիտեն» Միավորված Ազգերի կազմակերպությունում ամերիկյան դեմագոգիային ուղարկել է մի դիմում, պահանջելով կատարել ԱՄՆ-ի պրեզիդենտ Վիլսոնի որոշումը Հայաստանին վերադարձնելու նահանգների այն մասը, որը գրավել է թյուրքերան։

Կոմիտեն հայտարարել է, թե ինքը պաշտպանում է «Ամերիկայում Հայկական Ազգային Խորհրդի» պահանջը, հայկական տերիտորիաները վերադարձնելու և հայրենիք վերադառնալ ցանկացող բազմահազար հայերին Հայաստան վերադարձնելու մասին։ Կոմիտեն ԱՄՆ-ի դեմագոգիային կոչ է անում հայ ժողովրդի կարիքները քննարկել ամենաբարեկամական ոգով, երբ էլ որ այդ կարիքները քննարկման նյութ դառնան Միավորված Ազգերի կազմակերպության մեջ։

Մեկնաբանելով կոմիտեի դիմումը, ռադիոտեսաբան Բլեկը հայտարարել է՝ «Զկա ավելի խայտառակ բան, քան այն մեթոդները, որոնց օգնությամբ եվրոպական և ասիական երկրները առևտուր են արել և պայքարել են միմյանց դեմ հայերին օգտագործելով որպես խաղալիք։ Այդ վերաբերում է ինչպես քրիստոնեական, այնպես էլ մահմեդական ազդեցությունը, և միայն Սովետական Միությունը արդարացիորեն տվել է

իր ժողովրդին տերիտորիա, անվտանգություն, կուլտուրական ավտոնոմիա և կրթություն ու առաջադիմության միջոցներ»։ Այնուհետև Բլեկը հայտարարել է «Սովետական Հայաստանը իրոք որ աջակցել է հայ ժողովրդի կյանքի բարելավմանը։ Այդ երկիրը վայելում է Սովետական Միության պաշտպանությունը։ Այդ փաստը ընդունում են նույնիսկ կոմունիզմի քննադատները։ Նույնիսկ այն հայերը, որոնք հանդիսանում են ակտիվ նացիոնալիստներ և շահագործված չեն, որ Սովետական Միության տերիտորիան ավելանա, ընդունում են իրենց ժողովրդի անվտանգությունն ու առաջադիմությունը ժողովրդական ռեսպուբլիկաների սովետական սիստեմի օրով»։

Սակայն Բլեկի ասելով այդ ավելի լայնորեն չի լուծում բոլոր հայերին վերաբերող պրոբլեմները։ Ավելի քան մեկ միլիոն հայեր ցրված են Մերձավոր Արևելքում որպես գաղթականներ։ Նրանք մատնված են սովի և ենթարկվում են կամայականության, կողոպուտների ու սպանությունների։ Հայերի պահանջները հիմնավորված են։ ԱՄՆ-ում 200 հազար հայեր, որոնցից մի մասը գաղթականներ են, իսկ մեծամասնությունը վտարանդիներ, դեռևս ձգտում են իրենց հայրենիքը ազատագրել թյուրքական հարստահարիչներից, որոնք «մնացել են չեզոք, բայց համագործակցել են ֆաշիստների հետ»։

«ՀԱՅԵՐԻ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐԸ ՊԱՇՏՊԱՆՈՂ ԱՄԵՐԻԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ»-Ի

ՆԱԽԱԳԱՀԻ ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

ՆՅՈՒ-ՅՈՐԲ, 22 մարտի (ՏԱՍՍ).— «Հայերի իրավունքները պաշտպանող ամերիկյան կոմիտե»-ի նախագահ Սմիտը մամուլի

ներկայացուցիչներին հայտարարեց, որ կոմիտեն «Ամերիկայում հայկական ազգային խորհրդի» հետ համագործակցած ԱՄՆ-ի

շատ քաղաքներում անց է կացնում միտինգներ, որպեսզի Անվտանգության խորհրդի ուշադրությունը հրավիրի մեկ միլիոնից ավելի հայերի կարիքների վրա: Այնուհետև նա ասել է, որ այդ միտինգները կվերջանան ապրիլի 28-ին Նյու-Յորքում

«Կարանեդջի խուլի» մեծ միտինգով: Միտինգի մասնակիցները կդիմեն Միավորված Ազգերի կազմակերպությանը կոչ անելով ստիպել Թյուրքիային հրաժարվել հայկական նահանգներից:

ՏԻՐԱՆ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՆԵՐՍՈՅԱՆԻ ԴԻՄՈՒՄՆԵՐԸ

1945 դեկտեմբեր 6—9 Ֆիլատելիի մեջ գումարված Ամերիկայի Հայոց Առաջնորդական Թեմի տարեկան Երեսփոխանական ժողովի որոշմամբ և հանուն նույն ժողովին, Առաջնորդ Ս. Հայրը հետևյալ հեռագրական դիմումները կատարած է Միացյալ Նահանգ

զաց նախագահին, խորհրդային Միության Գերագույն խորհուրդի նախագահին և Նեբի Մեծերու Արտաֆին Գործոց նախարարներուն, երբ վերջիններս խորհրդածողով ունենին Մոսկվայի մեջ:

ՄԵՄԱՊԱՏԻՎ ՀԵՐՐԻ Ս. ԹՐՈՒՄԵՆ

Նախագահ Միացյալ Նահանգաց

Ուաշինգթոն. Տ. Ք.

Հայաստանյայց Եկեղեցիի Ամերիկայի Թեմը, Ֆիլատելիի մեջ դեկտ. 6—9 կատարած իր Համագումարին մեջ, հանձնարարեց ինձ դիմել Ձեր աջակցության՝ հնարավոր ընելու հայրենիք վերադարձն այն հայերուն, որոնք տարադրված էին անցյալ պատերազմին և որոնք տակավին չեն տեղավորված և աստանդական են շատ մը երկրներու մեջ:

Հանուն արդարության պետք է որ օտար տիրապետության տակ գտնվող մեր պատմական հողերը ազատագրվին և մեր ժողովուրդը հնարավորություն ունենա միանալու Սովետ Հայաստանի իր հայրենակիցներուն հետ և միասնաբար կազմելու հասարակաց հայրենական երկիր մը:

Ձերդ հավատարմորեն՝

ՏԻՐԱՆ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՆԵՐՍՈՅԱՆ

Առաջնորդ Հայաստանյայց Եկեղեցվո Հյուսիսային Ամերիկայի

Դեկտեմբերի 19, 1945

ՄԵՄԱՊԱՏԻՎ ՄԻԽԱՅԻԼ ԿԱԼԻՆԻՆ

Նախագահ ՍՍՀՄ Գերագույն Սովետի Նախագահության

Մոսկվա

Հայաստանյայց Եկեղեցվո Ամերիկայի Թեմը, դեկտեմբեր 6—9-ին Ֆիլատելիի մեջ կայացած իր Համագումարին մեջ հանձնարարեց ինձ՝ մեր ժողովրդի երախտագիտությունը հայտնել Ձեր կառավարության, այն ազնիվ մատուցման համար, զոր ըրավ ան դուրացնելու համար հայրենիք վերադարձը հայերուն, որոնք հալածված և

տարադրված էին անցյալ պատերազմին և որոնք տակավին աստանդական են շատ մը երկրներու մեջ:

Համագումարը կիսնդրե, որ օտար տիրապետության տակ գտնվող մեր պատմական հողերը ազատագրվին ու միացվին Սովետ Հայաստանի՝ որպեսզի մեր ժողովուրդին համար կազմվի հասարակաց հայրենիք մը:

ՏԻՐԱՆ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՆԵՐՍՈՅԱՆ

Առաջնորդ Հայաստանյայց Եկեղեցվո Հյուսիսային Ամերիկայի

Դեկտեմբերի 19, 1945

ՎՅԱԶԵՍԼԱՎ Մ. ՄՈՂՈՏՈՎ, Արտաֆին Կոմիսար
ՃԵՅՄԶ Ֆ. ՊԸՐՆԶ ՊԵՏԱԿԱՆ ԲԱՐՄՈՒՂԱՐ
ԷՐՆԵՍԹ ՊԵՎԻՆ, Արտաֆին Նախարար
Արտաֆին Գործոց Նախարարներու Խորհրդաժողով
Մոսկվա

Մեծապատիվ Տյարֆ

Հայաստանյայց Եկեղեցւոյ Ամերիկայն
Քեմբը, դեկտեմբեր 6—9-ին Ֆիլատելֆիո մեջ
կայացած համագումարին մեջ, աղոթամա-
տույց եղաւ Ձեր աշխատանքներու երկնա-
յին առաջնորդութեան համար հանուն երկ-
րիս վրա խաղաղութեան պահպանման և աղ-
ղաց միջև արդարութեան հաստատման:

Համագումարը կիսնդրեւ, որ հնարավոր
դաբձնեք հայրենիք վերադարձը մեր ժողո-
վուրդին, որ խստորեն հալածված և տարա-

գրված էր անցյալ պատերազմին և որ տա-
կավին չէ տեղավորված և աստանդական է
բազում երկիրներու մեջ:

Հանուն արդարութեան պետք է որ օտար
տիրապետութեան տակ գտնվող իր բնիկ եր-
կիրը ազատագրվի և իրեն վերադարձվի և
ան հնարավորութեան ունենա միանալու:
Սովետ Հայաստանին՝ որպեսզի հասարակաց
հայրենական երկիր մը կազմվի մեր ժողո-
վուրդին համար:

ՏԻՐԱՆ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՆԵՐՍՈՅԱՆ

Առաջնորդ Հայաստանյայց Եկեղեցւոյ Հյուսիսային Ամերիկայի

Դեկտեմբերի 19, 1945

(«Լուրբեր» հունվ. 8 1946 թ.)

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԻՐԱՎԱՆՑ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ԱՄԵՐԻԿԱՆ ՀԱՆՁՆԱԽՄԲԻ ԴԻՄՈՒՄԸ ՄԻԱՑՅԱԼ ԱԶԳ. ԿԱԶՄ. ԱՄԵՐԻԿԱՆ ՊԱՏԳԱՄԱՎՈՐՈՒԹՅԱՆ

ՆՅՈՒ-ՅՈՐԺ ՓԵՏՐՎ. 2 1946 թ.

Տարվույս հունվարի 21-ին Քոնկրեսին
ուղղած իր պատգամագրով նախագահ
Թրումըն հաղորդեց. «Միացյալ Ազգաց
Կազմակերպությունը... պիտի հանդիսանա
մեծ ձայն մը՝ մշտապես և պատասխանա-
տրվությամբ խոսելու համաշխարհային գոր-
ծակցության և տիեզերական բարօրության
իմաստով»:

Խոսելով հանուն Հայկական Իրավանց Ա-
մերիկայն Հանձնախումբին, այս հաղորդա-
գրությունը ստորագրողներս կհավատանք,
որ նախագահ Թրումըն ճշտորեն և ուժգ-
նությամբ սահմանած է Միացյալ Ազգաց
Կազմակերպության մարդկայնական նպա-
տակները և տեսության սահմանը: Այս նը-
կատմամբ համակարծիք լինելով մեր նա-
խագահի հայեցողության, հարգանք կհրա-
վիրենք ձեր ուղադրությունը ստիպողական
կարիքներուն վրա մեկ միլիոնն ավելի ամ-
բողջ աշխարհի մեջ ցրված Հայ տարագրե-
լալներու և փախստականներու, ինչպես
նաև նպատակներուն վրա Հայկական Իրա-
վանց Ամերիկայն Հանձնախումբին, որուն
կեդրոնավայրը Նյու-Յորքի մեջ է:

...Նախագահ Ուիլսոնի հողային իրավա-
րարության վճիռը, որ տրվեցաւ Դաշնակից
Պետությանց Գերագույն Խորհուրդի խնդ-
րանքը՝ Հայկական ավանդական շրջաննե-
րու գրավյալ նահանգներուն վերաբեր-
մամբ, կձգտեր ստեղծել բավարար չափով
մեծ Հայկական բնավայր մը, որ ատակ ըլ-
լար ապրեցնել տանջահար փախստական-
ները և անոնց զավակները, երբ անոնց
վերաբնակեցումը իրագործվեր: Ուիլսոնյան
վճիռը հնարավորություն պիտի տար ամ-
բողջ հայ ժողովրդին դարձալ բարգավա-
ճելու իբրև ազգ մը և իրագործելու իր վա-
ղեմի մշակութի հարուստ ակնկալություն-
ները: Այս (Ուիլսոնյան) վճիռը վավերաց-
վելով Սերի Դաշնագրությամբ, զոր ստո-
րագրած է նաև Թուրքիա, Հայաստանի
կուտար Կարսի և Արտահանի շրջանները՝
Ռուսական Հայաստանն, և Էրզրումի,
Տրապիզոնի, Վանի և Պիթիսի պատմակա-
նորեն Հայկական նահանգները:

Այդ միջոցին, Ամերիկայն դիրքը մա-
սամբ հայտարարվեցաւ Պետական Քար-
տուղար պր. Պեյնպրիճ Քուլպի կողմն, երբ

ըսավ. «...Վերջապես, երբ ուրախությամբ կճանշանք Հայաստանի անկախությունը, այսու հանդերձ Միացյալ Նահանգաց Կառավարությունը իր դիրքը կպարզեն անոր սահմաններու վերջնական որոշման մասին, թե պետք չէ գծվի առանց Ռուսաստանի համագործակցության և համաձայնության: Հայաստանի սահմանագծման պարադային Ռուսիա ոչ միայն պիտի հետաքրքրվի Հայկական նոր Պետության հողային նկատելի մեկ բաժինով, որ նախապես Ռուսիո Կայսրության կպատկաներ, այլ հավասարապես կարևոր է նաև այն իրողությունը, որ Հայաստան պետք ունի Ռուսիո բարյացակամության և պաշտպանողական բարեկամության, եթե անիկա անկախ և ազատ պիտի տևե...»:

1920-են ի վեր, Հայկական Սովետ Հանրապետությունը կվայելի «Ռուսիո բարյացակամությունն ու պաշտպանողական բարեկամությունը», մեծապես կարևոր և բա-

րերար այն գոյավիճակը, որ ակնարկված է Պետական Քարտուղար Քուլպիի հայտարարությամբ:

Սակայն, Ուիլսոնյան վճիռը, որ Հայաստանի կվերադարձնեն պատմական Հայաստանի մոտավորապես 40 առ հարյուրը, որ հափշտակված էր Թյուրքիո կողմեն, երբեք չիրականացավ:

Հայկական Իրավանց Ամերիկյան Հանձնախումբը՝ ի բոլոր սրտե կպաշտպանե Ամերիկայի Հայ Ազգային Խորհուրդի աղերսագիրը ի մասին Հայաստանի սահմաններու ընդարձակման և հարյուր հազարավոր Հայ փախստականներու վերաբնակեցման, որոնք անձկանոք կբաղձան իրենց հայրենիքը վերադառնալ, վերջ դնելով այն վըշտալի կացության, որուն այժմ ենթարկված են իրենց թշվառ և անմխիթար կյանքով Միջին Արևելքի և Եվրոպայի զանազան երկիրներուն մեջ:

Հայկ. Իրավանց Պաշտպանության Ամերիկյան Հանձնախումբ
ԷՏՈՒԻՆ Ս. ՍՄԻԹ Ատենապետ
ՎՆՐ. ՌԱՊԸՐԹ ՌԻ. ՍԸՐԼ Քարտուղար
(«Նոր օր» փետրվ. 21 1946 թ.)

ԱՄԵՐԻԿԱԶԱՅ ԱԶԳԱՅԻՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻ ՀՈՒՇԱԳԻՐԸ ՄԻԱՑՅԱԼ ԱԶԳԱՅ ՀԱՄԱԺՈՂՈՎԻՆ

Հունվար 31 1946 թ.

Ամերիկայի Ազգային Խորհուրդը այս պատեհությամբ կխոստանա իր բոլորանվեր աջակցությունը Ձեր եռանդուն ջանքերուն համար, որոնցմով կձգտիք խաղաղություն և ապահովություն հաստատել ամբողջ աշխարհի մեջ:

Հետպատերազմյան այս ժամանակաշրջանին, երբ սահմաններ կվերագծվին և բռնությամբ հափշտակված երկրամասեր իրենց օրինավոր տերերուն կվերադարձվին, Հայ ժողովուրդն ալ համաշխարհային խորհրդագաժողովի օրակարգին վրա դրած է իր պատմական երկիրներու պահանջը:

Ի գնահատություն Դաշնակիցներու դատին մատուցած իր թանկագին ծառայության, մեծ պետությունք որոշ խոստումներ տվին հօգուտ Հայոց, որոնք երբեք չգործադրվեցան: 1920-ին Դաշնակից Պետությանց Գերագույն Խորհուրդը հեղինակություն տրվավ Նախագահ Ուիլսոնի, որպեսզի Հայաստանի և Թուրքիո սահմանը գծեր: Ան մեծ զսպումով և իրատեսությամբ կատարեց այս գործը, Հայաստանի տալով հետևյալ երկրամասերը.—

1. Երևանի շրջանը, որով այժմ կազմված է Սովետ Հայաստանը:

2. Կարսի և Արտահանի շրջանը, որ այն միջոցին Հայաստանի Հանրապետության մաս կկազմեր և նախապես կպատկաներ Ռուսական Հայաստանի, և

3. Կարնո, Տրապիզոնի, Վանի և Բաղեշի Թրքահայկական նահանգները:

Երկրորդ Համաշխարհային Պատերազմի ընթացքին, Հայերը ամենուրեք, դարձյալ կովեցան ժողովրդավար ազգերու կողքին: Միայն Ռուսական ճակատին վրա ավելի քան քառորդ միլիոն զինվորյալ հայեր կային:

Այս անգամ լիակատար իրավարարություն պետք է ըլլա դուցազնական Հայաստանին, ազատագրելով իր պատմական երկիրները, որոնք գրավուած են թուրք տիրակալներու կողմեն, և միացնելով զանոնք Հայկական Սովետ Հանրապետության հետ, որպեսզի աշխարհի զանազան մասերու ավելի քան մեկ միլիոն հայ փախստականներ կարենան վերադառնալ հոն, և ապրիլ իբրև միացյալ ժողովուրդ մը:

Սա ամեն տեղի Հայոց պահանջն է, ար-

դար պահանջ մը, զոր կարելի չէ այլևս անտեսել, առանց անջնջելիորեն արատաւորելու ուղղամիտ մարդկության խիղճը։

Կհամարանք, որ ձեր վեհափառ կազմը

պարտ ու պատշաճ միջոցներով պիտի կարգադրե՞ն Հայկական երկարատև հարցը, որ 1878-են ի վեր միջազգային հարաբերութիւններէ կայծակելոթիւնը հանդիսացած է։

Ատենապետ ՊԵՏՐՈՍ ԹԵՐԶԻԱՆ
Քարտուղար ՍԵՂՈՒԱԿ ՇԱՀԵՆ

(«Նոր օր» փետրվ. 21 1946 թ.)

ՀԱՅՐԵՆԱԿԱՅԱԿԱՆ ԵՎ ՎԵՐԱՇԻՆԱՑ ՄԻՈՒԹՅԱՆՑ ՆՅՈՒՅՈՐՔԻ ԽՈՐՀՐԴԱԺՈՂՈՎԻ ՀՈՒՇԱԳԻՐԸ ՄԻԱՑՅԱԼ ԱԶԳԱՑ ՀԱՄԱԺՈՂՈՎԻՆ

Նյու-Յորքի մեջ 1946 թ. հունվար 20-ին գումարվեցավ Միացյալ Նահանգաց տասն և յոթ Հայ Հայրենակցական Միությանց ներկայացուցիչներու խորհրդաժողովը։ Մեր բնիկ քաղաքները և նահանգները այժմ կը պտնվին թրքական բռնադատյալ տիրապետության ներքև և մեր հայրենակիցները, իբրև փախստականներ, Առաջին Համաշխարհային Պատերազմին ի վեր կապրին աշխարհի զանազան մասերուն մեջ։ Կղիմենք ձեզ, որպեսզի մեր հայրենակիցներու երկիրները միացվին Սովետ Հայաստանին, և պատեհութիւն տրվի իրենց տունները վերադառնալու՝ ազատության և ապահովության պայմաններու մեջ։

Հայերը դաշնակիցներն էին Համաշխարհային երկու Պատերազմներուն մեջ և իրենց զոհողության լիակատար մասնակցութիւնը տվին պատերազմի հաղթանակին համար։ Առաջին Համաշխարհային Պատերազմին մեջ ո՛չ մեկ ազգ այնքան ծանրորեն վնասվեցավ, — մեկ միլիոն բնաջնջվեցավ, մեկ միլիոն զրկվեցավ իր տունն և ապրուստն։ Երկրորդ Համաշխարհային Պատերազմի ընթացքին, միայն Կարմիր Բանակին մեջ ավելի քան քառորդ միլիոն հայեր կային, ի շարս որոնց յոթանասուն և վեց Հայ դորավարներ։

Թուրքերը, որոնք անցյալ հիսուն տարիներու ընթացքին հայերու բնաջնջման քաղաքականութիւն մը կհետապնդեին, հայտնապես և գաղտնորեն թշնամվույն դաշնակից էին Համաշխարհային երկու Պատերազմներուն մեջ ևս։

Շատ երկիրներու մեջ, ուր հայերը տա-

կավին ապաստանյալներու գոյավիճակ ունին, միջազգային հարց մը կնեկայացնեն, որ ծանրորեն կճնշե քաղաքակրթ աշխարհի խիղճը։ Արդարութեան պահանջ մըն է, որ անոնք ազատության և ապահովության պայմաններով վերահաստատվին իրենց երկրին մեջ։

1920-ին, ի պատասխան Դաշնակից Գերագույն Խորհրդի հրավերին, Նախագահ Վուտրո Ուիլսոն որոշեց Հայաստանի սահմանները, որոնք վավերացվեցան Սևրի Դաշնագրով, և զոր Թուրքիան ստորագրած է։ Ուիլսոնի վճիռը կրովանդակեր Կարնո, Տրապիզոնի, Վանի և Բաղեշի Թրքականական նահանգները։ Ի վերջո, Թուրքիա ոչ միայն անտեսեց Սևրի Դաշնագրին տրամադրութիւնները, այլ և գրավեց Կարսի և Արտահանի շրջանները, որոնք մինչև այն ժամանակ Ռուսական Հայաստանի մասն էին։

Մենք, ներկայացուցիչներս՝ մեկ միլիոնն ավելի ապաստանյալ հայերուն, որոնք աշխարհի զանազան մասերուն վրա սփռված են, կաղերսենք Ձեր Բարձրութենն, որպեսզի անհրաժեշտ միջոցներ ի գործ դնեք Թրքական Հայաստանի նահանգները փոխանցելու Սովետ Հայաստանի, զոնն այն երկրամասերը, որոնք Նախագահ Ուիլսոնի գծած սահմաններուն մեջ կպարփակվին, և հոն վերաբնակեցնելու մեր փախստական հայրենակիցները։

Սա համաձայն է ազգերու ինքնորոշման սկզբունքին, առանց որուն ուսմակալարութիւնը չի կրնար գոյութիւն ունենալ միջազգային հարաբերութեան մեջ։

Ի դիմաց Հայկական Հայրենակցական Միությանց

Ատենապետ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ՊԵՐՊԵՐՅԱՆ
Քարտուղար ԵՋԵԿ ԿՐԹԱՆԵՍ Կ. ԱՋՆԱԿՅԱՆ

(«Նոր օր» փետրվ. 21 1946 թ.)

ՍՈՎԵՏ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ 25-ԱՄՅԱԿԻ ԱՌԻԹՈՎ ԼԻԲԱՆԱՆԱՀԱՅՈՒԹՅԱՆ ՆՎԻՐԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆԴԻՍԱՎՈՐ ԲԱՑՈՒՄԸ ԱՆԹԵԼԻԱՍԻ ՄԵՋ

Վեհափառ Գարեգին Կաթողիկոսի նախագահությամբ մասնավոր ընդունելություն մը տեղի ունեցավ Անթիլիասի վեհադարանին մեջ, բացումը կատարելու համար նվիրահավաքության մը, որուն արդյունքը պիտի հատկացվի արդիական սարքավորումով կոշիկի գործարանի մը՝ որպես Սուրիո, Լիբանանի և Կիպրոսի Հայության նվերը՝ Սովետ Հայաստանի 25-ամյակին առիթով։

Ողջունելի ետք ներկաները, Վեհափառ Հայրապետը ըսավ.

«Ձեզի հայտնի է, թե ինչ գաղափար, ինչ միտք և ինչ գործ մեզ համախմբած են հոս։ Քիչ ժամանակ առաջ, սփյուռքի մյուս գաղութներու նման Լիբանանի, Սուրիո և Կիպրոսի հայերն ալ տոնեցին մեր պետական կյանքի 25-ամյակը։

«25 տարին շատ կարճ ժամանակ է պետական կյանքի համար։ Բայց այս ժամանակը օգտագործված է առավելագույն չափով։ Պատգամավորները իրենց աչքով տեսան թե մեր փոքր բայց թանկագին հայրենիքը ինչպես է բարձրացրել իր գլուխը ավերակներից և կերտել է երկիրը։ Այժմ ապրում ենք պետական կյանք, ստեղծագործական կյանք, նյութական, մշակութային և շինարարական տեսակետներով։

«Բայց երբ եկավ պատերազմը, մեր երկրին ու ժողովրդին նշանաբանը դարձավ. «Ամեն ինչ ճակատի և հաղթանակի համար»։

Չորս տարիներն ի վեր, մեր ժողովրդին կյանքը չէր կրնար զարգանալ խաղաղության ժամանակվան պես։ Հիմա վերադարձած է խաղաղությունը, և մեր ժողովուրդն ու կառավարությունը, պետական ամբողջ կազմը, լարել են իրենց ուժերը։ Սփյուռքի հայ զանգվածներն ալ պատրաստ են իրենց բաժինը բերելու ստեղծագործ մեծ գործին»։

Ի վերջո Վեհափառ Հայրապետը կոչ ըրավ ներկաներուն լայնորեն մասնակցել հայրենիքին ըլլալիք նվերին։

Այնուհետև սկսավ հանգանակությունը և խանդավառ մթնոլորտի մը մեջ հավաքվեցավ 31,200 լ. ոսկի։

Հանգանակությունը պիտի շարունակվի։

Մեծի Տանն Կիլիկիո Վեհափառ Կաթողիկոսի Հայրապետական հրահանգին համաձայն Սովետական Հայաստանի մեջ կոշիկի գործարանի մը մեքենական սարքավորման համար Դամասկոսում կազմված է նվիրահավաք հանձնախումբ մը, նախագահությամբ Կաթողիկոսական Փոխանորդ Գեր. Տ. Նփրեմ Արքեպիսկոպոս Տոհմունիի։

Հանգանակության բացումը կատարվեցավ 1946 թ. հունվարի 27-ին։

Նվիրահավաքությունից գոյացավ 3110 սուր. ոսկիի գումար մը։

Նվիրահավաքությունը շարունակվում է։ («Ժողովուրդի ձայն» հունվ. 1 և 30 1946 թ.)

ՀԱՅՐԵՆԱՇԻՆԱԿԱՆ ԳՈՎԵԼԻ ԶԵՆՆԱՐԿ ՄԸ

Սովետ Հայաստանի շինարարական կյանքին որևէ տեսակի մասնակցություն Ամերիկահայոց կողմեն՝ որքան մեծ ըլլան, այնքան շատ պատվաբեր է մեր այս գաղութին համար։

Այս մասնակցությունը պետք է բերենք այն գիտակցությամբ, որ թեև Հայաստանի շինարարության մեջ Սովետ Իշխանությանց ներդրած հսկայական գումարներուն հետ համեմատած խիստ փոքր է մեր Ամերիկահայ կամ ամբողջ արտասահմանի Հայոց կողմեն եղած օգնության քանակը, սակայն անոր որակը, բարոյական արժեքն ու նշանակությունը շատ մեծ է և բարձրորեն կը գնահատվի մայր երկրի ժողովուրդի և Սովետ կառավարության կողմեն։

Սովետ Հայաստանի շինարարության և

տեքնիքական հառաչդիմության աշխատանքներուն մեջ Ամերիկահայոց մասնակցության տեսակետեն՝ շատ գովելի նախաձեռնություն մը ստանձնած է պ. Հայկ Գավուրճյանը, կոչ ընելով բոլոր հայ ֆոթո-ինկրեյվլըրներուն՝ միասնական ջանքերով Հայաստանին նվիրելու լուսափորագրության գործարան մը, որ պիտի կրն «Ամերիկյան Զինկոկրաֆի գործարան» անունը։

Ասիկա շատ զնահատելի առաջադրություն մըն է, և անոր իրագործումը պատվաբեր գործ մը պիտի ըլլա անոր մասնակից բոլոր հայ ֆոթո-ինկրեյվլըրներուն։

Հայկ Գավուրճյան, որ էջմիածնի եկեղեցական ժողովի մասնակցող պատգամավորներն մեկն էր, և Նյու-Յորքի մեջ ֆոթո-ինկրեյվլինկի ծանոթ գործարանատեր մը, իր

Հայաստան գտնված ժամանակ տեսած է, որ Ամերիկյան թեքնիկի վերջին խոսքով լուսափորագրական նոր գործարանի մը հաստատումը Երևանի մեջ խիստ օգտակար նվեր մը պիտի ըլլա մեր մայր ժողովրդին և արժեքավոր ներդրում մը Հայաստանի տպագրական գործի մեջ:

Վերջին տարիներուն, պատերազմական պոնտերու արշավներու կազմակերպման և հայրենասիրական այլ ձեռնարկումներու մեջ պ. Հայկ Գալուբեջյան հանդես եկավ որպէս լավ կազմակերպիչ մը և նվիրված աշխատող մը: Ան ավելի շատ գործի մարդ է քան խոսքի: Ամերիկահայ ֆոթո-ինկրեյվլըրները, արհեստավորներ թե գործատերեր, որոնք բավական խոշոր թիվ մը կկազմեն Ամերիկայի մասնական նյութ-ցորթի մեջ,

բարեբախտութիւն մը պետք է սեպեն, որ պ. Գալուբեջյանի պես ձեռներեց և գործնական աղգասեր անձ մը, և մեկը որ կհասկանա ֆոթո-ինկրեյվլինկի գործը, նախա-ձեռնութիւնը ստանձնած է Սովետ Հայաստանին զինկրաֆի գործարան մը նվիրելու գործին:

Կհավատանք, որ բոլոր հայ ֆոթո-ինկրեյվլըրները, արհեստավորներ և գործատերեր, միասնաբար, հավաքական ջանքերով պիտի հաջողին առաջադրված գործը ի գլուխ հանել կարճ ժամանակի մը ընթացքին, և Երևանի մեջ հաստատել իրենց բոլորին պատիվ բերող «Ամերիկյան Ջինկրաֆի գործարանը»:

(«Լուսփեր» հունվ. 10 1946 թ.)

ՄԵԿ ՇԻՇ «ԱՐԱՐԱՏ» ՔՈՆՅԱՔ 20.000 ՏՈԼԱՐԻ

Էջմիածնա Ազգային Եկեղեցական ժողովի Հարավ Ամերիկայի պատգամավոր Պ. Պահլեճյանի, իր հայրենակից ընկ. Պետրոս Տրդատյանի (Հայֆա) գրած նամակին կարտատպենք հետևյալ շահեկան հատվածը.

«Նոյեմբերի 4-ին հասա Պրահայի. հոն 6 օր մնացի. մեծ խանդավառութիւն ստեղծուեցավ միթինկներով ևն:

Նոյեմբերի 16-ին հասա Պոլսոս-Ալբես մեծ եռուղեովի մեջ: Առաջին միթինկին մեկ շիշ (Արարատ) քոնյաք ածուրդի դրի և

20.000 (քսան հազար) տոլարի բարձրացավ:

Միևնույն աշխատանքը տարի նաև Պրագի, Մոնթեվիտեո և Գորտոպա, ուրտեղ խոշոր գումարներ գոյացան, որոնցմով հագուստեղեն գնելով՝ Հայաստան պիտի ղրկվի: Ի տես այս հաջողութեանց, Հայաստանի երդույալ թշնամիները կատղած են և աղտոտ պայքարի սկսած»:

(«Միութիւն» փետրվ. 10 1946 թ.)

ՀՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ՀԱՅԵՐՈՒՆ ՎԻՃԱԿ

Հունաստանն ստացված տեղեկութեանց համաձայն, ներկայիս Հունաստանի հայերուն թիվը շուրջ 28.000 է, որոնցմէ 4.000 բարեկեցիկ, 7.000-ը ինքնաբաւ, իսկ 17.000 հոգին բոլորովին կարոտ են անմիջական

նպաստի: Անոնք ոչինչ ունին և ցնցոտի են: Բնական լուրջ իրավիճակ է պետք ունին հագուստի, ներքնազգեստի և կոշիկի:

(«Միութիւն» հունվ. 6 1946 թ.)

ՍՈՎԵՏ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՊԱՏԿԵՐԱՎՈՐ ՑՈՒՑԱՆԴԵՍԸ

«Աստուած ա՛լ վերջակետը դրած է մեր տանջանքներին.— Լիբանանահայ գաղութը, լիահույս եմ, մոտ ապագայում, իր կենդանի աշքերով կտեսնեն հոս ցուցադրված տեսարանները»:

Մեծի Տանն Կիլիկիոյ ժերմազարդ Հայրապետը՝ Ն. Ս. Օ. Տ. Գրեգորի Ա Կաթողիկոս այս խանդավառ խոսքերով բացավ 7 փետրվար 1946 երեկոյան ժամը 4-ին, Սովետ Հայաստանի Լիբանանի Բարեկամներու Ընկերակցութեան սարքած և մեր հայրենիքի խորհրդայնացման 25-ամյակին նվիրված պատկերավոր ցուցահանդեսը՝ Վե-

րածնունդ Միութեան Ակումբին մեջ: Վեհափառը կշրջապատեին Գեր. Խաղ. և Արտավազդ Սրբազանները, քահանա հայրեր, Հայ Ազգ. Իշխանութեանց և հայ մամուլի ներկայացուցիչներ և հայ առևտրական դասու ներկայացուցիչներ: Բացման հանդիսութեանց ներկա էին նաև Սովետ Միութեան հյուպատոս պ. Ահարոնով և արաբ քաղաքական դեմքեր և մտավորականներ: Սրահը դրոշազարդված էր Լիբանանյան դուշնե-րով:

Ցուցահանդեսին պատվո տեղը հատկաց-